

УДК 159.954:[378:37.011.3-051]

КРЕАТИВНІСТЬ – ОСОБИСТІСНИЙ РЕСУРС ПЕДАГОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Ірина Красюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0001-6718-739X

E-mail: polina2001irina@gmail.com

Ірина Удріс, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри образотворчого мистецтва, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0002-7205-1566

E-mail: sudris@i.ua

У статті розглянуто ресурсні можливості креативності як особистісного ресурсу педагогічного дизайну, її впливу на продуктивність підготовки педагогів, конкретизовані її сутність і структура. Обґрунтовано, що в основі професійної підготовки має перебувати модель розвитку креативності, що об'єднує креативне середовище й креативну особистість. Встановлено, що розвиток креативності відбувається у креативному середовищі, якому характерне уважне ставлення до незвичних питань та ідей, демонстрація інноваційних думок, створення оригінальних цінностей; надання самостійності й свободи вибору.

Ключові слова: професійна підготовка; педагогічний дизайн; особистісний ресурс; креативність; креативне середовище; креативна особистість; формування креативності; педагогічні умови.

CREATIVITY IS A PERSONAL RESOURCE OF PEDAGOGICAL DESIGN, INCREASING THE PRODUCTIVITY OF FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING

Iryna Krasiuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fine Arts, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-6718-739X

E-mail: polina2001irina@gmail.com

Iryna Udris, Candidate of Art History, Professor of the Department of Fine Arts, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0002-7205-1566

E-mail: sudris@i.ua

The article examines the resource potential of creativity as a personal resource in pedagogical design and its impact on the productivity of future teachers' professional training at the university, detailing the essence, structure, and main characteristics of this complex personal formation. Within the context of the researched problem, creativity is seen as a deep personality trait, the ability to create original

values, make unconventional decisions, go beyond the known, and exhibit creativity in various activities. Indicators of creativity cover intuition, imagination, inventiveness, originality, initiative, self-organization, and diligence. It has been pointed out that these indicators of creativity positively affect the productivity of future teachers' professional training when they find inspiration not so much in achieving a goal as in the process of pedagogical creativity itself.

It has been argued that at the heart of professional training should be a model of creativity development that combines in its structure the following: 1) a creative environment: a) education focusing on the development of divergent thinking; b) pedagogical support; c) pedagogical encouragement; 2) a creative personality, with structural components containing a) motivational-value; b) intellectual; c) emotional; d) communicative; e) critical-evaluative ones.

The development of creativity as an important resource for the productivity of professional training can be successful in a creative environment, where the pedagogical activity takes on several characteristics, among them an attentive attitude towards unusual questions and ideas; the ability for novelty, new solutions, and creative searches; demonstration of innovative thoughts; creation of original values; granting students autonomy and freedom in choosing activity.

The perspective for further research directly involves working up such aspects of the problem: updating methods and technologies for monitoring students' academic achievements during the implementation of creative learning; theoretical justification of the principles of using a creative approach to organizing students' extracurricular work; refining forms and systems of assessments in controlling the professional development of future teachers, and the shaping of creativity as an important resource for positive dynamics in their level of professionalism.

Keywords: professional training; pedagogical design; personal resource; creativity; creative environment; creative individual; formation of creativity; pedagogical terms.

Конкуренція на світовому ринку освітніх услуг підвищує роль людського фактору в житті суспільства, створенні динамічної економіки й забезпечення її стійкого зростання. Університетська освіта призвана шукати резерви підвищення її якості, зовнішні й внутрішні ресурсні можливості для підготовки сучасних висококваліфікованих фахівців, здатних якісно виконувати соціальне замовлення на підготовку конкурентоспроможних кадрів, реалізовувати інноваційну діяльність у педагогічній сфері, формувати життєздатну особистість, готову до життя й творчої праці в умовах нестабільного світу.

Сучасне суспільство має потребу в креативних особистостях, оскільки вони швидко соціалізуються й адаптуються до постійно змінних обставин і динамічного світу. У зв'язку з цим педагогічна наука і практика акцентує увагу на проблемі розвитку творчого потенціалу особистості, її креативних здібностей як важливого ресурсу підвищення кваліфікації, якості освіти й рівня готовності до творчої діяльності.

Проблема формування креативної особистості, її готовності до творчої діяльності не отримує сьогодні достатньої уваги ні з боку викладачів, ні з боку студентів. Програми гуманітарних дисциплін є переважно документами, заданими стандартами, і такими, що не підлягають рефлексії. Професійна підготовка майбутніх педагогів ототожнюється з рівнем предметних знань, що закріплює в них адаптивну позицію, орієнтуючу на виконавчу діяльність. Результати аналізу стану підготовки педагогів в умовах університету фіксує суперечність між сучасними вимогами до рівня їх підготовленості згідно зі світовими стандартами, і реальним її станом. Зняття цієї суперечності пов'язано з пошуком необхідних ресурсів у практиці університетської освіти для підготовки креативної особистості, здатної для творчої педагогічної діяльності.

Як свідчить аналіз наукової літератури, дослідження креативності особистості перебувало в центрі уваги багатьох учених. Креативний процес досліджували

Дж. Гілфорд, В. Смит, К. Тейлор, Е. Торренс; структурні аспекти цього процесу розглядали Р. Джонс, П. Ленгли, С. Медник та ін. Види креативної діяльності, процеси творчості і креативності обґрунтовані в працях таких науковців, як Г. Костюк, В. Моляко [2], В. Рибалко, В. Роменець [7], А. Сологуб, С. Устименко та ін. Співвідношення нормативного й креативного в діяльності майбутнього фахівця розкрито в дослідженнях Л. Оршанського [3], Л. Петришин [6], Т. Яковишиної [9]; теоретичні положення щодо закономірностей формування особистості, креативного підходу до освітнього процесу, забезпечення якості навчальної діяльності розкривають у своїх працях А. Бойко, О. Будник [10], Л. Кондрашова [5], С. Сисоєва [8], С. Яланська [14] та ін.

У сучасних умовах актуальна проблема якості педагогічної освіти, продуктом якої є креативна людина, фахівець в предметній сфері творчої праці, тому формування креативної особистості, здатної до нестандартної професійної діяльності та підготовки такої особистості в умовах вищої освіти є об'єктом дослідження.

Метою статті є обґрунтування креативності як особистісного ресурсу педагогічного дизайну в забезпеченні високого рівня професійної компетентності та якості підготовки майбутніх педагогів до творчої педагогічної праці.

У наш динамічний час функції педагогічної освіти постійно ускладнюються, що зумовлюється необхідністю швидкого реагування на потреби ринку праці, гнучкості управління і це, своєю чергою, передбачає мобільність в організації професійної підготовки майбутніх педагогів, забезпечення необхідних ресурсів для формування креативної особистості в умовах університету. Важливим ресурсом підвищення продуктивності професійної підготовки майбутніх педагогів є педагогічний дизайн. Педагогічний дизайн розглядається як ансамбль інструментальних засобів, ресурсом розвитку активності майбутнього педагога, його духовно-творчої роботи й формування активно-суб'єктної позиції в освітньому процесі [5].

Ресурсні можливості цього ансамблю засобів базуються на таких засадах, як-от: а) учасники освітнього процесу є суб'єктами активної діяльності; б) характерними для них є цілісність, взаємодія соціального, морального, духовного, інтелектуального, емоційного, загальнокультурного й професійного; в) їх особистість формується, розвивається, вдосконалюється під впливом різних засобів, які активізують різні види діяльності, при цьому змінюючи себе і діяльність; г) педагогічний дизайн як ансамбль ресурсних засобів стимулює розвиток особистості та у разі раціональної організації навчання позитивно впливає на якість освіти [5, с. 36].

Ряд авторів (О. Будник [10], А. Клим-Климашевська, Л. Кондрашова [5], С. Лук'янова [1], Л. Оршанський [3] та ін.) акцентують увагу на різних аспектах його можливостей, передбачаючи значущість його іміджевого ресурсу в гармонізації інтелектуального й емоційного впливу на майбутніх педагогів, створенні освітнього середовища та психологічного комфорту в процесі професійної підготовки. Д. Мортон (D. Morton) та І. Кольбер-Гетц (I. Colbert-Getz) акцентують увагу на можливостях естетичного аспекту дизайну для розуміння того, як концепції, ідеології, матеріали, іміджеві якості особистості й творчі процеси досягають результату, взаємодіють в освітньому процесі й забезпечують якість навчання [12].

Продуктивність професійної підготовки обумовлюється системним підходом у використанні інструментальних засобів педагогічного дизайну як сукупності, що

перетворює освітній процес, набір інструментарію, мову викладача в ансамблі комунікативно-педагогічних дій; об'єднує в собі інтелектуальну, фізичну, етичну, естетичну, емоційну, мовленнєву структурні ланки, що впливають на продуктивність професійної підготовки майбутніх педагогів. Структуру ресурсних можливостей педагогічного дизайну представлено наочно (рис. 1).

Дослідник М. Я. Ким (М.У. Kim) стверджує, що засоби дизайну позитивно впливають на результати навчання. Якість знань, навичок і ставлення під впливом інструментальних засобів дизайну підвищуються у розрізі об'єктивності оцінювання, формування головних напрямів у вирішенні проблем, спілкування, критичного мислення й самостійності, спрямованості мотивації, зацікавленості, упевненості. Наснага і навчання із задоволенням підтверджують ефективність інформаційного ресурсу дизайну в освіті [11, с. 59–63].

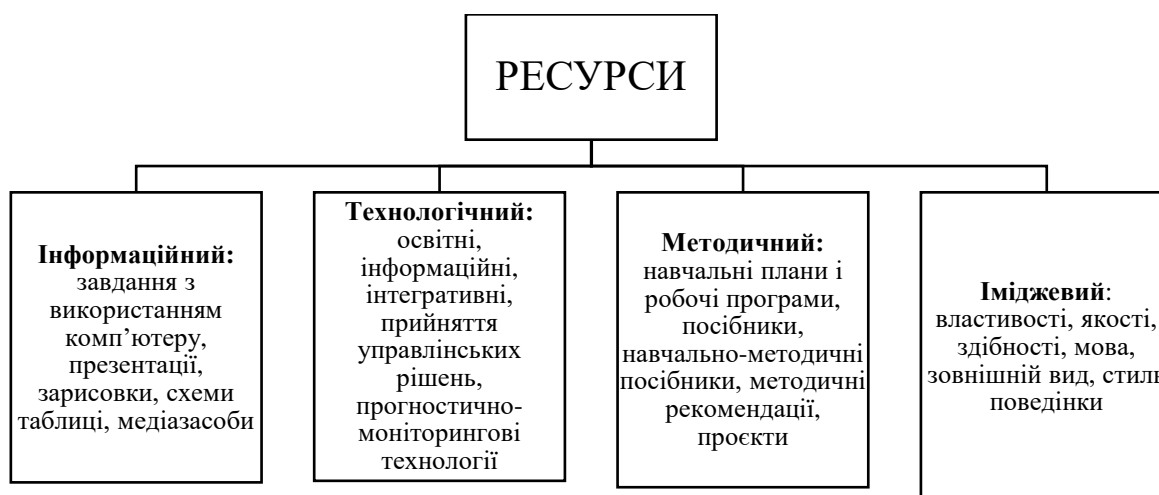

Рис. 1. Ресурси інструментальних засобів педагогічного дизайну
(за Л. Кондрашовою [5, с. 38])

Слід відмітити, що продуктивність професійної підготовки майбутніх педагогів обумовлюється комплексним використанням інструментальних засобів педагогічного дизайну, серед яких ресурсом, що гармонізує, є особистісний. Він забезпечує психологічний комфорт, можливість нестандартно діяти, самореалізуватися й самостверджуватися в різних видах навчання.

Особистісна орієнтація професійної підготовки забезпечується спрямованістю всіх інструментальних засобів педагогічного дизайну на створення сукупності умов, коли студент є центром навчання, його активним суб'єктом, а всі ресурсні можливості спрямовані на вдосконалення цінностей, свободи дій, відповідальності й креативності, розуміння того, як ці характеристики особистості майбутнього педагога впливають на продуктивність педагогічної праці.

У межах якісної освіти значна роль відводиться професійному обличчю майбутнього педагога й пошуку необхідних ресурсів для розвитку його креативного потенціалу. Критеріями якісної освіти є параметри особистісного розвитку майбутніх педагогів, серед яких значну роль відіграє креативність як важлива ланка особистісного ресурсу педагогічного дизайну у взаємодії з іншими його інструментальними

ресурсами (інформаційний, технологічний, художньо-емоційний, методичний).

Б. Ананьев, Л. Виготський, Г. Балл, Г. Костюк, О. Леонтьєв, В. Роменець, С. Рубінштейн ефективність діяльності пов'язували з креативними здібностями людини, розкриттям механізму її розумової діяльності. Майбутній педагог не зможе стати творчою особистістю, якщо за час навчання у вищій школі опанує лише досвід дій за зразком, якщо нестандартно мислити й виявляти креативність у вирішенні проблем непотрібно. У зарубіжних концепціях креативність авторами розглядається як здібність гостро сприймати проблему, вбачати недоліки (Е. Торренс [13]), уміння виходити за межі семантичного поля, створювати нові асоціації (С. Медник), здатність йти на ризик, долати труднощі (Р. Стернберг) [7]. Креативність, на думку С. Сисоевої, – це здібність швидко й нестандартно вирішувати інтелектуальні (навчальні) задачі. «Творча особистість – це креативна особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідних для актуалізації своїх творчих можливостей додаткових якостей, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи декількох видах творчої діяльності» [8, с. 139]. Креативність є передумовою розвитку творчості особистості.

О. Пехота стверджує, що творча особистість – це креативна особистість, «яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу людини додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють досягненню високих результатів у одному чи кількох видах творчої діяльності» [4, с. 114].

Ми будемо розглядати креативність як глибинну властивість особистості, її здібність створювати оригінальні цінності, приймати нестандартні рішення, виходити за межі відомого, виявляти творчість у різновидах діяльності. Як складне особистісне утворення вона об'єднує в собі такі характеристики як інтуїція, фантазія, видумка, оригінальність, ініціативність, самоорганізація й працьовитість. Ці показники креативності позитивно впливають на продуктивність професійної підготовки майбутніх педагогів, коли вони знаходять насагу не стільки в досягненні цілі, скільки в самому процесі педагогічної творчості. Креативність як інструментальний ресурс педагогічного дизайну впливає на ефективність усіх ланок професійної підготовки (рис. 2).

Рис. 2. Об'єкти впливу креативності на освітній процес

Вплив ресурсних можливостей креативності на продуктивність професійної підготовки майбутніх педагогів можливий лише в умовах креативного середовища, в якому формується коло інтересів студентів, адаптація до нестандартної діяльності й

потреба в оригінальних рішеннях, створенні нового, нешаблонного. Для креативного середовища характерні педагогічна взаємодія, співпраця й співтворчість в освітньому процесі, використання діалогічних форм роботи, творча діяльність, стимули до пізнавальної активності студентів, креативні дії. При цьому важливо створювати умови для свободи в прийнятті самостійних рішень, вибору змісту й способів навчання й поведінки. Не менш значущим при цьому є організація педагогічного супроводу, спрямованого на створення креативного середовища [9].

Ми виходили з того, що професійна підготовка майбутніх педагогів буде продуктивною, якщо в її основі перебуває модель розвитку креативності, яка об'єднує в своїй структурі:

- 1) *креативне середовище*: а) навчання з акцентом на розвиток дивергентності мислення; б) педагогічний супровід; в) педагогічна підтримка;
- 2) *креативна особистість*, структурними компонентами якої є: а) мотиваційно-ціннісний; б) інтелектуальний; в) емоційний; г) комунікативний; д) критично-оцінний компоненти.

Головним компонентом є інтелектуальний, що характеризується творчими здібностями, оригінальністю мислення, здатністю сприймати й вирішувати проблеми, виконувати креативні завдання, мати особистісні судження, погляди, точку зору. Емоційний компонент забезпечує позитивний психологічний клімат, взаємоповагу й доброзичливість до учасників освітнього процесу. Комунікативний компонент обумовлює успішність сумісної творчої діяльності, базується на здібності до співпраці в творчій діяльності й здатності до мотивації творчості інших. Критично-оцінний компонент дозволяє критично сприймати інформацію, оцінювати її значущість для розв'язання навчальних проблем та створювати нове. Мотиваційно-ціннісний компонент активізує пізнавальні інтереси й потреби, настанову на нестандартні дії, характер ставлення до обраної сфери діяльності. Формування всіх структурних компонентів креативності, як важливого ресурсу підвищення продуктивності професійної підготовки майбутніх педагогів, потребує її організації на принципах систематичності, неперервності, постійного інформаційного обміну між учасниками освітнього процесу, пізнавальної активності й самостійності, визнання пріоритету професійних цінностей особистості.

Модель професійної підготовки на принципах креативної діяльності реалізувалася шляхом створення імітаційно-ігрової ситуації, де студенти, виконуючи різні ролі-завдання, мали оцінити себе, власні дії з точки зору інших. Ролі-завдання допомагають майбутньому педагогу опанувати креативними діями й засвоювати модельний тип поведінки. Ситуації, що моделювалися, мали проблемний характер, їх зміст будувався на конкретному навчальному матеріалі та професійній спрямованості, що позитивно впливало на продуктивність професійної підготовки майбутніх педагогів.

Важливу роль виконували в дослідному навчанні творчі проекти, робота над якими мала етапний характер. На підготовчому етапі обиралась тема, вивчалася література, здійснювався її пошук через Інтернет, обробка, інтерпретація; уточнювався понятійний апарат. На другому етапі реалізувалась самостійна робота з виконання проекту з використанням проектних технологій. На заключному етапі мала місце презентація й оцінювання досягнутих результатів на основі таких показників, як інноваційність, новизна підходів у вирішенні проблеми, інформативність використаних

джерел і ресурсів, професійна спрямованість, естетичність оформлення, наочність. Ефективним методом навчання був метод-пошук, який виконував системотвірну роль, супроводжувався зіткненням з тупиковими ситуаціями, подоланням стереотипів, активізацією рефлексивної діяльності студентів, активним пошуком нового розв'язання навчальних задач.

Важливо створювати умови, в яких би вдосконалювався креативний потенціал кожного студента. Складність розвитку креативності полягає в тому, що необхідна раціональна організація й керівництво співтворчістю у діяльності, в якій формується суб'єктність майбутнього педагога. Організація освітнього середовища в професійній підготовці майбутніх педагогів на основі креативного підходу й використанні імітаційно-ігрових і проблемно-ситуаційних технологій забезпечує умови для розвитку креативно розвинутих особистостей, які вміють швидко адаптуватися до динамічних обставин у професійній діяльності [14].

Розвиток креативності, як важливого ресурсу продуктивності професійної підготовки, успішно приходить в умовах креативного середовища, в якому педагогічна діяльність набуває ряд відмінностей: уважне ставлення до незвичних запитань й незвичайних ідей; здібність до новизни, нових рішень і пошуків; демонстрація інноваційних думок; створення оригінальних цінностей; надання самостійності й свободи вибору способів дій; створення психологічного комфорту й педагогічна взаємодія, співпраця і співтворчість у системи «викладач – студент». Креативне освітнє середовище, на думку науковця О. Будник, забезпечує умови для вияву комплексу інтелектуальних властивостей студентів, що сприяє самостійному висуванню проблем, генеруванню більшої кількості оригінальних ідей та нешаблонному їх вирішенню, який притаманний багатьом особистостям [10, с. 15].

При організації освітнього процесу важливо враховувати, які ідеї, методи, технології забезпечують позитивну динаміку креативності здобувача, як йому модифікувати проект, інструкцію, навчальну літературу, адаптувати їх не тільки до пізнавальної діяльності та навчальних ситуацій, але й до власних індивідуально-психологічних особливостей і професійних вимог.

По завершенню дослідного навчання продуктивність професійної підготовки здобувачів оцінювалася за такими параметрами: пізнавальний інтерес і потреба в нових знаннях; нестандартність розв'язання освітніх завдань; активність, самостійність, оригінальність і рефлексивність дій; швидкість і чіткість вирішення задач.

Установлено, що активні форми і методи, креативні завдання та ролі, проблемний характер і професійна спрямованість, проблемно-комунікативні ситуації дають можливість здобувачам, майбутнім висококваліфікованим спеціалістам виявляти творчу фантазію, відстоювати власні ідеї, нестандартно мислити й діяти, приймати рішення та відповідати за свої дії, що слугує фундаментальною основою продуктивності їхньої професійної підготовки.

Таким чином, креативність, як інструментальний особистісний засіб педагогічного дизайну, є важливим ресурсом продуктивності професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах університетської освіти. Вона слугує ефективним засобом виконання професійних функцій, виявлення професійної позиції, оригінальності суджень, нестандартних дій, творчого мислення. Креативність впливає на формулювання мети і завдань професійної спрямованості; власну ціннісна-смыслову

інтерпретацію навчальної інформації, варіювання змістовних елементів програмного матеріалу; використання особистісного потенціалу для активізації пізнавальної позиції в навчальній роботі, авторських ідей і проєктах, самооцінку їх ефективності, що забезпечує фундамент продуктивності професійної підготовки.

Подальшої розробки підлягають такі аспекти проблеми, як: оновлення методики й технологій моніторингу навчальних досягнень здобувачів у ході реалізації креативного навчання; теоретичне обґрунтування положень використання креативного підходу до організації освітнього середовища позааудиторної роботи зі студентами; уточнення форм і системи оцінювання та контролю професійного становлення майбутніх педагогів закладів вищої освіти, розвитку їх креативності як важливого ресурсу позитивної динаміки рівня їх професіоналізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лук'янова С. М. Про деякі особливості створення креативного освітнього середовища в педагогічному вузі. *Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс – 2015»: матеріали II Міжнар. наук.-метод. конф.* Суми: Мрія, 2015. Ч. 2. С. 77–79.
2. Моляко В. О. Психологічна теорія творчості. *Обдарована дитина*. 2004. № 6. С. 2–9.
3. Оршанський Л. В. Креативне інформаційно-освітнє середовище як чинник саморозвитку особистості. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2010. № 23. С. 86–92.
4. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Куктенко, О. М. Любарська та ін. Київ: А.С.К., 2003. 160 с.
5. Педагогический дизайн – ресурс качества образования: проблемы, решения, перспективы: кол. моногр. / ред. А. Клим-Климашевской, Л. Кондрашовой. Седльце, 2022. 485 с.
6. Петришин Л. Й. Креативне середовище як педагогічна умова формування креативності майбутніх соціальних педагогів. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 61–71.
7. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2004. 288 с.
8. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
9. Яковичина Т. В. Передумови формування креативного освітнього середовища у вищому навчальному закладі. *Педагогічні науки*. 2017. Т. 3, № 76. С. 96–101.
10. Budnyk O., Mazur P., Matsuk L. et al. Development of professional creativity of future teachers (Based on comparative research in Ukraine and Poland). *Amazonia Investiga*. 2021. № 10(44). P. 9–17. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.44.08.1>.
11. Cho M.-K., Kim M. Y. Outcomes and influential factors applying flipped learning methods in a clinical adult nursing practicum. *International Journal of Nursing Practice*. 2019. Issue 25(2). E-12724. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijn.12724>.
12. Morton D. A., Colbert-Getz J. M. Measuring the impact of the flipped anatomy classroom: The importance of categorizing an assessment by Bloom's taxonomy. *Anatomical Sciences Education*. 2017. Issue 10(2). P. 170–175. DOI: <https://doi.org/10.1002/ase.1635>.
13. Torrance E. P. Guiding creative talent. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1962. 278 p.
14. Yalanska S. P., Moskalenko O. A., Marchenko V. O. Psychodidactic aspects of future teachers' creative competence formation. *Science and Education*. 2017. Issue 9. P. 86–90. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-9-2>.

REFERENCES

1. Lukianova, S. M. (2015). Pro deiaki osoblyvosti stvorennia kreatyvnoho osvitnoho seredovishcha v pedahohichnomu vuzi [Some features of the development of creative educational environment in pedagogical high school]. *Rozvytok intelektualnykh umin i tvorchykh zdibnostei uchniv ta studentiv u protsesi navchannia dystsyplin pryrodnycho-matematychnoho tsyklu "ITM*plus – 2015": proceedings of the Scientific and Practical Conference*. Sumy: VVP "Mriia", 2, 77–79 [in Ukrainian].

2. Moliako, V. O. (2004). Psykholohichna teoriia tvorchosti [Psychological theory of creativity]. *Obdarovana dytna – A gifted child. No. 6, 2–9* [in Ukrainian].
3. Orshanskiy, L. (2010). Kreatyvne informatsiino-osvitnie seredovyshe yak chynnyk samorozvytku osobystosti [Creative informational and educational environment as a factor of the person's self-development]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems. Vol. 23, 86–92* [in Ukrainian].
4. Osvitni tekhnolohii [Educational technologies: Teaching manual]. (2003) / O. M. Pekhota, A. Z. Kuktenko, O. M. Liubarska (Ed.). Kyiv: "A.S.K." Publ. [in Ukrainian].
5. Pedagogicheskiy dizayn – resurs kachestva obrazovaniya: problemy, resheniya, perspektivy [Pedagogical design – a resource for the quality of education: problems, solutions, trends]. (2022). / A. Klim-Klimashevska, L. Kondrashova (Ed.). Poland, Sedltse [in Russian].
6. Petryshyn, L. I. (2013). Kreatyvne seredovyshe yak pedahohichna umova formuvannya kreatyvnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv [Creative environment as a condition for the formation of pedagogical creativity of future social workers]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka – Social pedagogy: theory and practice, Issue 2, 61–71* [in Ukrainian].
7. Romenets, V. A. (2004). Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity: study guide]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
8. Sysoieva, S. O. (2006). Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Basics of pedagogical creativity: Textbook]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
9. Yakovyshyna, T. V. (2017). Backgrounds for forming the creative educational environment in the higher educational establishment. *Collection of scientific works "Pedagogical sciences", Vol 3, 76, 96–101* [in Ukrainian].
10. Budnyk, O., Mazur, P., Matsuk, L. et al. (2021). Development of professional creativity of future teachers (Based on comparative research in Ukraine and Poland). *Amazonia Investiga, vol. 10(44), 9–17*. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.44.08.1>.
11. Cho, M.-K., Kim, M. Y. (2019). Outcomes and influential factors applying flipped learning methods in a clinical adult nursing practicum. *International Journal of Nursing Practice, issue 25(2), 12724*. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijn.12724>.
12. Morton, D. A., Colbert-Getz, J. M. (2017). Measuring the impact of the flipped anatomy classroom: The importance of categorizing an assessment by Bloom's taxonomy. *Anatomical Sciences Education, issue 10(2), 170–175*. DOI: <https://doi.org/10.1002/ase.1635>.
13. Torrance, E. P. (1962). Guiding creative talent. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
14. Yalanska, S. P., Moskalenko, O. A., Marchenko, V. O. (2017). Psychodidactic aspects of future teachers' creative competence formation. *Science and Education, issue 9, 86–90*. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-9-2>.